

Vermeylen leeft nog ...

Raymond De Belser,

Vermeylen.¹ Een nieuw leven heeft hij ons geopend doordat overal waar we hem zagen of lazen of leerden kennen dat diepe impressionistische gevoelens, die warme indrukken van gestalte of stijl ons nablevens. Met die artistieke aanleg en kritische zin begaafd, met een degelijke psychologische kennis, blijft hij de woordvoerder van de culturele en maatschappelijke richtingen in Vlaanderen, dat hij op nieuwe banen leidde. Die scherpzinnige, talentvolle humanist, die diepvoelende mens en wijsgeer openbaarden zich in al zijn jeugdverzen en beschouwingen. Daarin legt hij dan ook ten volle het gewicht en zuiver gehalte van de oorspronkelijke denker, een gestileerde uitdrukking van de Europese kunststromingen, waardoor hij onze literatuur in eenheid wilde opleiden.

Vermeylen behoort tot die rijke en begaafde generatie van Europese intellectuelen, die op het einde der negentiende eeuw een der smartelijkste crises in de geschiedenis der Europese en vooreerst der Vlaamse letteren heeft doorstaan. Als steun der jongeren was hij onmisbaar geworden, des te meer daar hij in een geest van vooruit willen kon bemoedigen en beheersen als een vlam die ontgloeit. Vermeylen hield van het leven, misschien meer dan van zichzelf, omdat er steeds van die mystieke leggronden in voorkwamen die hem met een sterke onbevredigdheid konden doen vorsen en peilen, een drang, om dan ten slotte die zwijgende onbekendheid te vinden. Het leven en Vermeylen waren één. Het leven, steeds het leven, het eeuwig wederkerend leven. En uiteindelijk de mens in zijn wording en zijn.

Waarom zou de stem van het leven voor Vermeylen zo'n buitengewoon belang gehad hebben? Ik heb eens een lezing over Vermeylen bijgewoond, gehouden en gezien door een jongere. Het leven, zegde die, is voor de indringer die Vermeylen is, een nauwgesloten gemeenschap, die hem toelaat er zich in te mengen waar hij meent te kunnen vormen en hervormen, waar hij met zijn onverzadigbare zucht naar vooruitgang zou kunnen wonderen verrichten, dekken wat bloot ligt, en uitspannen wat gedekt ligt.

Zo dacht een jongere over de grote Vermeylen. En zo is het. Want nemen we slechts *De wandelende Jood*, veruit één zijner beste creaties, we vinden in Ahasverus, de figuur van de Joodse schoenlapper, weerom de ritus van het leven terug. Een werk dat bovendien uitmunt door zijn wondere plastische beeldspraak en eigenaardige grondkleuren, die in veel opzichten parallel lopen met de kleurenwerking uit de schilderijen van de gekende, zestiende-eeuwse Vlaamse schilder Breughel. Dat levensdogma groeit ten slotte uit tot een duurzaam geloof met een vaste kern.

Neen, Vermeylen leeft, en het is een onontkennelijk feit, weliswaar niet meer in de pen, maar in de herinnering van allen die hem gekend en leren waarderen hebben. Nooit zal die ontzaglijke roepstem vergaan zonder er de intense vruchten van nagelaten te hebben. Noch zijn werken, noch zijn geloof, noch zijn liefde voor Vlaanderen en de jongeren. En voor het leven...

Raym. DE BELSER

¹ August Vermeylen (1872-1945) was een Belgisch Vlaamsgezind politicus voor de Belgische Werkliedenpartij, kunsthistoricus, letterkundige, hoogleraar en schrijver. Hij vond dat de toekomst van Vlaanderen in Europees verband gezien moet worden. Hij besluit zijn essay *Vlaamsche en Europeesche Beweging* in 1900 met: 'Om iets te zijn moeten we Vlamingen zijn. Wij willen Vlamingen zijn om Europeeërs te worden.'